

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
algtekst
RT 1992, 49, 615

Välja kuulutanud
Vabariigi President
23.11.1992 otsus nr 7

Autoriõiguse seadus

Vastu võetud 11.11.1992

I peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Autoriõiguse seaduse eesmärk ja ülesanded

(1) Autoriõiguse seaduse eesmärk on tagada kultuuri järjepidev areng ja kultuurisaavutuste kaitse ning luua autoritele, teose esitajatele, fonogrammi tootjatele ning raadio- ja televisiooniorganisatsioonidele soodsad tingimused teoste loomiseks ja kasutamiseks.

(2) Autoriõiguse seadus sätestab:

- 1) kirjandus-, kunsti- ja teadusteoste autoritele spetsiifilise õiguse (autoriõiguse) kaitse oma loometöö tulemustele;
- 2) isikute ringi, kes võivad omandada õigusi autori poolt loodud kirjandus-, kunsti- ja teadusteoste ning nende õigused;
- 3) õigused teoste esitajatele, fonogrammide tootjatele ning raadio- ja televisiooniorganisatsioonidele (autoriõigusega kaasnevad õigused);
- 4) autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste teostamise piirangud teoste kasutamisel ühiskonna huvides;
- 5) autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste teostamise garantiid ja kaitse.

§ 2. Autoriõigusaktid

(1) Eesti Vabariigi autoriõigusaktid koosnevad käesolevast seadusest, selle alusel väljatöötatavatest teistest seadustest, Vabariigi Valitsuse, ministeeriumide ja ametite muudest õigusaktidest.

(2) Autoriõigusakti vastuolu korral rahvusvahelise lepinguga, millega Eesti Vabariik on ühinenud, kohaldatakse rahvusvahelise lepingu sätteid.

§ 3. Autoriõiguse seaduse kehtivus

(1) Autoriõiguse seadust kohaldatakse teostele:

- 1) mille autoriks on Eesti Vabariigi kodanik või Eesti Vabariigis alaliselt elav isik;
- 2) mis on esmakordselt avaldatud Eesti Vabariigi territooriumil või mis on avaldamata, kuid asuvad Eesti Vabariigi territooriumil, sõltumata teoste looja kodakondsusest või alalisest elukohast;
- 3) mida tuleb kaitsta Eesti Vabariigis vastavalt rahvusvahelistele lepingutele, millega Eesti Vabariik on ühinenud.

(2) Teostele, mis on esmakordselt avalikustatud välisriigis või mis on avalikustamata, kuid asuvad välisriigi territooriumil ja mille autoriks on isik, kelle alaline elukoht või asukoht on välisriigi territooriumil, ning millele ei laiene käesoleva paragrahvi 1. lõike punkt 3, kohaldatakse käesolevat seadust ainult juhul, kui see riik garanteerib samasuguse kaitse Eesti Vabariigi autorite teostele ja teostele, mis on esmakordselt avaldatud Eesti Vabariigis.

II peatükk AUTORIÕIGUSEGA KAITSTAVAD TEUSED

§ 4. Teosed, millele tekib autoriõigus

(1) Autoriõigus tekib kirjandus-, kunsti- ja teadusteostele.

(2) Teoseks käesoleva seaduse tähenduses loetakse isiku mis tahes originaalset loomingulise tegevuse tulemust kirjanduse, kunsti või teaduse valdkonnas, mis on väljendatud mingisuguses objektiivses vormis ja on selle vormi kaudu tajutav ning reprodutseeritav kas vahetult või mingi tehnilise vahendi abil.

(3) Teosteks, millele tekib autoriõigus, võivad olla:

- 1) ilukirjandus-, publitsistika-, poliitika-, haridusalased jms. kirjalikud teosed;
- 2) teaduslikud ja populaarteaduslikud kirjalikud ja kolmemõõtmelised teosed (monograafiad, artiklid, teadusliku töö aruanded, plaanid, skeemid, maketid, mudelid, testid jms.);
- 3) arvutiprogrammid, mida kaitstakse nagu kirjalikke teoseid;
- 4) kõned, loengud, ettekanded, jutlused jt. teosed, mis koosnevad sõnadest ja on väljendatud suuliselt (suulised teosed);
- 5) stsenaariumid ja stsenaariumi plaanid, libretod;
- 6) draama- ja muusikalised draamateosed;
- 7) muusikateosed tekstiga ja ilma tekstita;
- 8) koreograafiateosed ja pantomiimid;
- 9) audiovisuaalsed teosed (kino-, tele-, videofilmid ja -programmid, televisioonisaated);
- 10) raadioteosed;
- 11) maalikunsteosed, graafikateosed, trükikunsteosed, joonistused, illustratsioonid;
- 12) lavastused ja lavakujunduslikud teosed;
- 13) skulptuuriteosed;
- 14) arhitektuurne graafika (joonistused, eskiisid, skeemid, joonised, plaanid, projektid jm.), projekti sisu lahtimõtestavad seletuskirjad, tekstilised, programmid, arhitektuurised plastikateosed (mudelid, maketid jm.), arhitektuuri- ja maastikuarhitektuuriteosed (hooned, rajatised, pargid, haljasalad jm.), linnaehitusansamblid ja kompleksid;
- 15) tarbekunsteosed;
- 16) disaini- ja moekunsteosed;
- 17) fotograafiateosed ja fotograafiaga analoogilisel viisil saadud teosed, slaidid ja slaidifilmid;
- 18) kartograafiateosed (topograafilised, geograafilised, geoloogilised jt. kaardid, atlased, maketid);
- 19) õigusaktide projektid;
- 20) arvamused, retsensioonid, eksperthinnangud jms.;
- 21) tuletatud teosed, see on teose tõlge, algse teose kohandus (adaptatsioon), töötlus (arranžeerimine) ja teose muu töötlus;
- 22) teoste kogumikud ja informatsiooni kogumikud (sealhulgas andmebaasid);
- 23) muud teosed.

(4) Autoril tekib autoriõigus ka teose loomise vaheetappide resultaatile (eskiisile, visandile, plaanile, joonisele, peatükile jms.), kui need vastavad käesoleva paragrahvi 2. lõikes sätestatule.

(5) Teose originaalne pealkiri (nimetus) kuulub kaitsmisele teosega võrdsel alustel.

§ 5. Intellektuaalse tegevuse tulemused, millele käesolevat seadust ei kohaldata

(1) Käesolevat seadust ei kohaldata:

- 1) ideedele, kujunditele, mõistetele, teooriatele, protsessidele, süsteemidele, meetoditele, kontseptsioonidele, printsiipidele, avastistele, leiutistele jms. intellektuaalse tegevuse resultaatile, mis on kirjeldatud, selgitatud või muul viisil väljendatud teoses;
- 2) rahvaloominguteostele;
- 3) õigusaktidele ja haldusdokumentidele (seadused, seadlused, määrused, põhimäärused, juhendid, käskkirjad) ning nende ametlikele tõlgetele;
- 4) kohtulahenditele ning nende ametlikele tõlgetele;
- 5) riigi ametlikele sümbolitele ja organisatsioonide sümbolile (lipud, vapid, ordenid, medalid, märgid jne.) ning rahamärkidele;
- 6) päevauudistele;
- 7) üksikutele väidetele ja andmetele.

§ 6. Autoriõiguse tekkimine, sõltumata teose eesmärgist, väärtusest, väljendusvormist ja fikseerimise viisist

Teose eesmärk, väärtus, konkreetne väljendusvorm või fikseerimise viis ei saa olla aluseks autoriõiguse mittetunnustamisele.

§ 7. Autoriõiguse tekkemoment

- (1) Autoriõigus teosele tekib teose loomisega.
- (2) Teose loomiseks loetakse teose mingis objektiivses, tajumist ja reprodutseerimist võimaldavas vormis fikseerimise momenti.
- (3) Autoriõiguse tekkimiseks ning teostamiseks ei nõuta teose registreerimist, deponeerimist või muude formaalsuste täitmist.

§ 8. Autoriõigus avalikustamata ja avalikustatud teostele

Autoriõigus tekib nii avalikustamata kui ka avalikustatud (avaldatud, avalikult esitatud, üldsusele näidatud ja üldsusele ülekantud) teostele. Üldsuseks loetakse määramata isikute ringi väljaspool perekonda ja lähimat tutvusringkonda.

§ 9. Avaldatud teosed

(1) Teos loetakse avaldatuks, kui teos või teose mis tahes vormis reprodutseeritud koopiad on autori nõusolekul antud üldsusele kasutamiseks koguses, mis võimaldab üldsusel sellega tutvuda või seda omandada. Teose avaldamiseks loetakse muu hulgas teose trükkis väljaandmist, teose eksemplaride panemist müügile, jaotamist, laenutamist, rentimist, üürimist ja muul viisil tasuta või tasu eest kasutada andmist.

(2) Teos loetakse avaldatuks, kui see on salvestatud arvutisüsteemi, mis on üldsusele avatud.

(3) Teose avaldamiseks ei loeta draama- ja muusikalise draamateose ning muusikateose esitamist, audiovisuaalse teose demonstreerimist, kirjandusteose avalikku esitamist, kirjandus- ja kunstiteose ülekandmist raadios ja televisioonis või teose ülekandmist kaabelvõrgu kaudu, välja arvatud käesoleva paragrahvi 2. lõikes toodud juhul.

§ 10. Avalikult esitatud, üldsusele näidatud ja üldsusele ülekantud teosed

(1) Teos loetakse esitatuks, kui see on ette loetud, mängitud, tantsitud, näideldud või muul viisil ette kantud kas vahetult või mis tahes tehnilise vahendi või protsessi vahendusel.

(2) Teos loetakse näidatuks (eksponeerituks), kui teost või selle koopiat on demonstreeritud kas vahetult või filmi, slaidi, televisiooni või mis tahes muu tehnilise vahendi või protsessi abil.

(3) Teos loetakse ülekantuks, kui see on avalikustatud raadio, televisiooni, kaabelvõrgu vahendusel või muul viisil, mis ei ole seotud teose koopiade levitamisega.

(4) Teose avalikuks esitamiseks, üldsusele näitamiseks või üldsusele ülekandmiseks loetakse:

1) teose avalikustamist kohas, mis on üldsusele avatud või ka kohas, mis pole küll laiemale üldsusele avatud, kuid kus viibib oluline arv isikuid väljastpoolt perekonda ja lähimat tutvusringkonda;

2) teose ülekandmist üldsusele mis tahes tehnilise vahendi või protsessi vahendusel, sõltumata sellest, kas üldsus teost tegelikult tajus või mitte.

III peatükk TEOSE LOOMISEL TEKKIVAD ÕIGUSED

§ 11. Autoriõiguse sisu

(1) Teose autoril tekib teose loomisega autoriõigus sellele teosele. Autoriõiguse sisu moodustavad isiklikud mittevaralised õigused ja varalised õigused.

(2) Autori isiklikud mittevaralised õigused on autori isikust lahutamatud ning ei ole üleantavad autori eluajal.

(3) Autori varalised õigused on üleantavad kas üksikute õigustena või õiguste kogumina, kas tasu eest või tasuta.

(4) Autori isiklike mittevaraliste ja varaliste õiguste piiramine võib toimuda ainult käesolevas seaduses ettenähtud juhtudel.

§ 12. Isiklikud mittevaralised õigused

(1) Teose autoril on õigus:

1) esineda üldsuse ees teose loojana ja nõuda teose loomise fakti tunnustamist teose autorsuse seostamise teel tema isiku ja nimega teose mis tahes kasutamisel (õigus autorsusele);

2) otsustada, millisel viisil peab olema tähistatud autori nimi teose kasutamisel – kas autori kodanikunimega, autorimärgiga, varjunimega (pseudonüümiga) või ilma nimeta (anonüümselt) (õigus autorinimele);

3) teha ise või lubada teha teistel isikutel teoses endas, tema pealkirjas (nimetuses) või autorinime tähistuses mis tahes muudatusi ning õigus vaidlustada ilma autori nõusolekuta tehtud muudatusi (õigus teose puutumatus);

4) lubada lisada oma teosele teiste autorite teoseid (illustratsioone, eessõnasid, järelsõnasid, kommentaare, selgitusi, uusi osasid jms.) (õigus teose lisadele);

5) vaidlustada mis tahes moonutusi ja teisi ebatäpsusi teoses endas, selle pealkirjas või autorinime tähistamises ning autorile või tema teosele antud hinnanguid, mis kahjustavad autori au ja väärikust (õigus autori au ja väärikuse kaits);

6) otsustada, millal teos on valmis üldsusele esitamiseks (õigus teose avalikustamisele);

7) oma avalikustatud teost täiendada ja parandada (õigus teose täiendamisele);

8) nõuda teose kasutamise lõpetamist (õigus teos tagasi võtta); 9) nõuda oma autorinime kõrvaldamist kasutatavalt teoselt.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõike punktides 7, 8 ja 9 fikseeritud õiguste teostamine toimub autori kulul ning autor on kohustatud hüvitama kahju, mis tekib isikul, kes teost kasutas.

§ 13. Varalised õigused

(1) Autorile kuulub ainuõigus igal moel ise oma teost kasutada, lubada oma teose samaviisilist kasutamist teiste isikute poolt ja saada tulu oma teose sellisest kasutamisest, välja arvatud käesoleva seaduse IV peatükis ettenähtud juhud. Sealhulgas kuulub autorile õigus:

- 1) reprodutseerida oma teost (õigus teose reprodutseerimisele). Reprodutseerimiseks loetakse ühe või mitme koopia tegemist teosest või teose osast mis tahes materiaalses vormis;
- 2) levitada oma teost ja selle koopiaid üldsusele kas müümise või muul viisil omandiõiguse üleandmise teel: teost laenutades, rentides, üürides või muul viisil kasutada andes (õigus teose levitamisele). Teose või selle koopiade müümisel või muul viisil omandiõiguse üleandmisel nimetatud õigus lõpeb, välja arvatud käesoleva paragrahvi 2. lõikes ettenähtud juhud;
- 3) importida oma välisriigis avaldatud teose koopiaid nende üldsusele levitamise (müümise, laenutamise, rentimise, üürimise jms. kasutada andmise) eesmärgil;
- 4) tõlkida oma teos (õigus teose tõlkimisele);
- 5) teha teosest kohandusi (adaptsioone), töötlust (arrangeeringuid) ja teisi töötlust (õigus teose töötlemisele);
- 6) koostada ja välja anda oma teoste kogumikke ja süstematiseerida oma teoseid (õigus teoste kogumikele);
- 7) teost avalikult esitada kas elavas või tehniliselt vahendatud ettekandes (õigus avalikule esitamisele);
- 8) teost üldsusele näidata (õigus teose eksponeerimisele). Teose eksponeerimine tähendab teose või tema koopia näitamist kas vahetult või filmi, slaidi, televisiooni või mis tahes muu tehnilise vahendi või protsessi abil;
- 9) kanda teos üle raadio, televisiooni, kaabelvõrgu, satelliidi ja muude tehnikavahendite vahendusel (õigus teose ülekandmisele);
- 10) teostada oma arhitektuurne projekt seaduses ettenähtud korras;
- 11) teostada oma disaini-, tarbekunsteose jms. projekt.

(2) Audiovisuaalse teose autorile, fonogrammide salvestatud teose autorile, arvutiprogrammi autorile, arvuti või mis tahes muu tehnilise vahendi abil kasutatava teose autorile kuulub õigus lubada oma teose rentimist, üürimist või muul viisil üldsusele kasutada andmist.

§ 14. Autori õigus autoritasule

(1) Autoril on õigus saada tasu teose kasutamise eest teiste isikute poolt (autoritasu), välja arvatud käesoleva seadusega ettenähtud juhud.

(2) Autoritasu, sealhulgas rendi, üüri (§ 13 lg. 2) suurus, selle kogumise ja väljamaksmise kord määratakse kindlaks autori ja teose kasutaja vahelise kokkuleppega (lepinguga) või autori volitusel autoreid esindava organisatsiooni või muu isiku ja teose kasutaja vahelise kokkuleppega.

(3) Õigusaktidega võidakse kehtestada mõnede teoseliikide teatud viisil kasutamisel makstava autoritasu alammäärad.

(4) Juhul kui teos loodi rendileandmise eesmärgil (§ 13 lg. 2), määratakse rendi maksmise juhud ja rendi suurus kindlaks autori ja teose kasutaja vahelise kokkuleppega.

§ 15. Tasu kujutava kunsti teose edasimüümise eest

(1) Kujutava kunsti teose originaali edasimüümisel avalikul enampakkumisel (oksjonil), kaubandus- või kunstiorganisatsioonide kaudu on teose autoril õigus saada viis protsenti müügisummost.

(2) Sellist tasu võivad koguda ja jaotada autoritele autoreid esindavad organisatsioonid.

§ 16. Autoriõigus ja omandiõigus

(1) Autoriõigus teosele kuulub autorile või tema pärijale sõltumata sellest, kellel on omandiõigus sellele materiaalsele objektile, milles teos on väljendatud. Autori või tema pärija varaliste õiguste teostamise viisi määratakse kindlaks autori või tema pärija ja omaniku vahelise kokkuleppega.

(2) Kujutava kunsti teose autoril on õigus nõuda oma teosest koopia valmistamiseks juurdepääsu teose originaalile, mis on teise isiku omanduses või tiitlipärases valduses.

(3) Omaniku nõusolekul võib autor parandada, täiendada või muul viisil ümber töötada oma kujutava kunsti teost, arhitektuuri-, tarbekunsti-, disaini- jms. teost.

IV peatükk AUTORI VARALISTE ÕIGUSTE TEOSTAMISE PIIRAMINE (TEOSE VABA KASUTAMINE)

1. Põhisätted

§ 17. Autori varaliste õiguste piiramine

Erandina käesoleva seaduse §-st 13, kuid tingimusel, et see ei tee kahju teose kasutamisele ega kitsenda autori seaduslikke huvisid, on lubatud teose kasutamine autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta ainult käesoleva seaduse §-des 18–25 otseselt ettenähtud juhtudel.

§ 18. Teose vaba kasutamine isiklikeks vajadusteks

(1) Autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta on lubatud teise isiku õiguspäraselt avaldatud teose reprodutseerimine isiklikeks vajadusteks (teaduslikuks uurimistööks, õppetööks jms.).

(2) Ei ole lubatud reprodutseerida isiklikeks vajadusteks ilma autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta:

- 1) arhitektuuriteoseid hoonetena või muude analoogiliste rajatistena;
- 2) piiratud tiraažiga kujutava kunsti teoseid;
- 3) andmebaase;
- 4) arvutiprogramme, välja arvatud käesoleva seaduse §-des 24 ja 25 ettenähtud juhud;
- 5) muid teoseid juhul, kui see on vastuolus teose kasutamisega või kitsendab autori seaduslikke huvisid.

(3) Audiovisuaalset teost või teose helisalvestist on lubatud kasutada isiklikeks vajadusteks käesoleva seaduse §-des 26 ja 27 ettenähtud korras.

(4) Käesoleva paragrahvi 1. lõige ei laiene juriidilistele isikutele.

2. Teoste kasutamine autori nõusolekuta ja tasu maksmiseta

§ 19. Teose vaba reprodutseerimine teaduslikel, hariduslikel, informatsioonilistel, õigusemõistmise ja halduslikel eesmärkidel

Autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta, kuid kasutatud teose autori nime või nimetuse, kui see on teosel näidatud, teose pealkirja (nimetuse) ning avaldamisallika kohustusliku äranäitamisega on lubatud:

- 1) õiguspäraselt avaldatud teoste refereerimine ja tsiteerimine motiveeritud mahus ja järgides refereeritava või tsiteeritava teose kui terviku mõtte õige edasiandmise kohustust, sealhulgas ajalehtede ja ajakirjade artiklite refereerimine ja tsiteerimine ajakirjandusest ülevaate andmise eesmärgil;
- 2) õiguspäraselt avaldatud teose või selle osade kasutamine illustreeriva materjalina trükiväljaandes, raadio- ja televisioonis, audio- ja videosalvestises õppe-eesmärkidel nende eesmärkidega motiveeritud mahus;
- 3) ajalehtedes, ajakirjades jm. perioodilistes väljaannetes avaldatud artiklite, avaldatud teostest katkendite või lühikeste teoste reprograafiline reprodutseerimine eranditult õppe- ja teaduslikel eesmärkidel haridus- ja teadusasutustes, mille tegevus ei taotle otseseid või kaudseid majandusliku kasu saamise eesmarke;
- 4) ajalehtedes, ajakirjades jm. perioodilistes väljaannetes päevakajalisel majanduslikul, poliitilisel või religioosel teemal avaldatud artiklite või samadel teemadel eetrisse antud raadio- ja televisioonis, audio- ja videosalvestises reprodutseerimine ja levitamine ajakirjanduses, ülekandmine üldsusele raadio, televisiooni või kaabelvõrgu vahendusel, välja arvatud juhul, kui teose autor või produtsent on sellise reprodutseerimise või ülekandmise õiguse sõnaselgelt endale jätnud;
- 5) avalikustatud kirjandus-, kunsti- ja teadusteostest informeerimine ajakirjanduses, kinos, raadios ja televisioonis, sealhulgas ülevaadetena, annotatsioonidena, referaatidena ja muus sellises dokumentaalses vormis;
- 6) päevauudistes edastatud teoste reprodutseerimine ja üldsusele teatavaks tegemine vastavalt fotograafia, kino, raadio, televisiooni või kaabelvõrgu vahendusel antava informatsiooni vajadustele;
- 7) avalikult peetud kõnede, ettekannete, jutluste, kohtukõnede jms. suuliste teoste reprodutseerimine ajakirjanduses, kinos, raadios, televisioonis või kaabelvõrgu vahendusel päevasündmuste kohta informatsiooni edasiandmise eesmärgil ulatuses, mis vastab sellise informatsiooni edasiandmise vajadustele. Käesolevas punktis nimetatud avalikult esitatud teoste kogumike väljaandmise õigus kuulub autorile;
- 8) teose reprodutseerimine õigusemõistmise või haldustegevuse käigus ulatuses, mis vastab õigusemõistmise või haldusfunktsioonide teostamise eesmärkidele;
- 9) avalikustatud teoste väljaandmine reljeefses punktikirjas või muul tehnilisel viisil pimedate jaoks, välja arvatud teosed, mis on spetsiaalselt loodud pimedate jaoks sellistel viisidel reprodutseerimiseks.

§ 20. Teose vaba reprodutseerimine raamatukogu, arhiivi või muuseumi poolt

(1) Autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta on lubatud reprodutseerida raamatukogu, arhiivi või muuseumi püsikollektsioonis olevat teost üksikute koopiatena, selleks et:

- 1) asendada kadunud, hävinud või kasutamiskõlbmatuks muutunud teos või selle koopia või, sellise ohu tõenäosuse korral, teha koopia teose säilimise tagamiseks või
- 2) asendada mõne teise raamatukogu, arhiivi või muuseumi püsikollektsiooni kuulunud teos või selle koopia juhul, kui see on kadunud, hävinud või muutunud kasutamiskõlbmatuks.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud teose reprodutseerimine on lubatud tingimusel, et antud raamatukogu, arhiivi või muuseumi tegevus ei taotle otsest ega kaudset majanduslikku kasu ja on võimatu omandada teose uut koopiat.

§ 21. Üldsusele külastamiseks avatud kohtades asuvate teoste kujutiste vaba kasutamine

Autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta on lubatud üldsusele külastamiseks avatud kohtades alaliselt asuva arhitektuuriteose, kujutava kunsti teose, tarbekunsti- ja fotograafiateose reprodutseerimine ükskõik millisel viisil peale mehaanilise kontaktkopeerimise ja selle teose kujutise edastamine üldsusele, välja arvatud juhul, kui selline teos moodustab kujutise põhimotiivi ja seda kavatakse kasutada majandusliku kasu saamise eesmärgil.

§ 22. Teose vaba avalik esitamine

Autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta, kuid kasutatud teose autori nime või nimetuse, kui see on teosel näidatud, kohustusliku äranäitamisega on lubatud teose avalik esitamine õppeasutustes vahetus õppeprotsessis nende asutuste õpetava personali ja õpilaste poolt ning tingimusel, et kuulajaskonna või vaatajaskonna moodustavad õpetav personal ja õpilased või teised isikud (lapsevanemad, eestkostjad, hooldajad jne.), kes on otseselt seotud õppeasutusega, kus teost avalikult esitatakse.

§ 23. Teose ajutise salvestise kasutamine raadio ja televisiooni poolt

(1) Autori nõusolekuta ja täiendava autoritasu maksmiseta on raadiol ja televisioonil lubatud teha ajutine salvestis teosest, millele tal on eetrisseandmise õigus, tingimusel, et selline salvestis tehakse raadio ja televisiooni oma tehniliste vahenditega ja enda poolt kasutamiseks.

(2) Raadio ja televisioon on kohustatud käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud salvestise hävitama kuue kuu möödumisel selle tegemiseks, kui selliselt salvestatud teose autoriga ei ole kokku lepitud teisiti.

(3) Käesolevas paragrahvis ettenähtud ajutine salvestis ei kuulu hävitamisele juhul, kui sellel on suur kultuurilooline väärtus. Nimetatud juhul kuulub salvestis säilitamisele raadio ja televisiooni arhiivis kui eranditult dokumentaalset iseloomu omav teos ilma selleks autorilt nõusolekut küsimata. Arhiivis säilitamisele kuuluvate teoste kohta teeb otsuse raadio- ja televisiooniorganisatsioon, vaidluse korral aga Arhiiviamet.

§ 24. Arvutiprogrammi vaba kasutamine

(1) Kui lepinguga ei ole ette nähtud teisiti, on arvutiprogrammi tiitlipärasel omandajal õigus ilma programmi autori nõusolekuta ja täiendava autoritasu maksmiseta programmi reprodutseerida, tõlkida, kohandada (adaptsioon) ning muul viisil ümber töötada ja saadud tulemusi reprodutseerida tingimusel, et see on vajalik: 1) programmi kasutamiseks seadmel või seadmetel, ulatuses ja eesmärkidel, milleks programm omandati; 2) programmis esinevate vigade parandamiseks.

(2) Arvutiprogrammi tiitlipärasel omandajal on õigus ilma programmi autori nõusolekuta ja täiendava autoritasu maksmiseta teha programmi arhiivikoopiaid tingimusel, et neid kasutatakse ainult kadunud, hävinud või kasutamiskõlbulmatuks muutunud programmi taastamiseks.

(3) Arvutiprogrammi tiitlipärasel omandajal on õigus ilma programmi autori nõusolekuta ja täiendava autoritasu maksmiseta, kuid tingimusel, et ei rikuta autori õigusi, uurida selle programmi funktsioneerimist, et selgitada välja programmelemendi aluseks olevad ideed ja põhimõtted.

(4) Isik, kellel õiguslik alus programmi valdamiseks, kasutamiseks või käsutamiseks on ära langenud, peab hävitama käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes nimetatud programmi, selle koopia või töötluse.

§ 25. Arvutiprogrammi vaba pöördprojekteerimine (dekompileerimine)

(1) Arvutiprogrammi tiitlipärasel omandajal on õigus ilma programmi autori nõusolekuta ja täiendava autoritasu maksmiseta reprodutseerida programmi ning seda tõlkida juhul, kui see on hädavajalik informatsiooni saamiseks algsest programmist sõltumatult loodud programmi ühilduvuse tagamiseks teiste programmidega, kui on täidetud järgmised tingimused:

- 1) seda teeb programmi tiitlipärane kasutaja või tema poolt antud ülesande alusel mõni teine vastavat autori luba omav isik;
- 2) programmide ühilduvust tagav informatsioon ei ole olnud käesoleva lõike punktis 1 nimetatud isikutele eelnevalt kättesaadav;
- 3) selline tegevus piirdub algse programmi osadega, mis on vajalikud ühilduvuse tagamiseks.

(2) Informatsiooni, mis on saadud käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud tegevusega, ei tohi:

- 1) kasutada muuks otstarbeks kui sõltumatult loodud programmi ühilduvuse tagamiseks;
- 2) üle anda kolmandatele isikutele, välja arvatud juhul, kui see on vajalik sõltumatult loodud programmi ühilduvuse tagamiseks;
- 3) kasutada oma olemuselt sarnase programmi arendamiseks, tootmiseks, realiseerimiseks või muude algse programmi autori autoriõigust rikkuvate tegude sooritamiseks.

3. Teose kasutamine autori nõusolekuta, kuid tasu maksmisega

§ 26. Audiovisuaalse teose ja teose helisalvestise kasutamine isiklikeks vajadusteks

(1) Autori nõusolekuta on lubatud reprodutseerida audiovisuaalset teost või teose helisalvestist kasutaja enda isiklikeks vajadusteks (teaduslikuks uurimistööks, õppetööks jms.). Autoril, aga samuti teose esitajal ja fonogrammi tootjal on õigus saada õiglast tasu teose või fonogrammi sellise kasutamise eest (§ 27).

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõige ei laiene juriidilistele isikutele.

§ 27. Tasu audiovisuaalse teose ja teose helisalvestise kasutamise eest isiklikeks vajadusteks

(1) Paragrahvis 26 ettenähtud teoste kasutamise kompenseerimiseks autoritele, aga samuti teoste esitajatele ja fonogrammide tootjatele, maksavad isiklikuks reprodutseerimiseks mõeldud salvestusseadmete (magnetofonide, videomagnetofonide jms.) ja tühjade (salvestuseta) audio- ja videosalvestuseks mõeldud vahendite (lintide, kassetide jms.) tootjad ning importijad vastavat tasu, mis jaotatakse õiglaselt autorite, teoste esitajate ja fonogrammide tootjate vahel, lähtudes teoste ja fonogrammide kasutamisest.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud tasu väljamaksmise korra kehtestab Vabariigi Valitsus.

(3) Kultuuri- ja Haridusministeerium määrab igal aastal kindlaks tasu suuruse, olles selle eelnevalt kooskõlastanud salvestusseadmeid ning audio- ja videosalvestuseks mõeldud vahendite tootjaid ja importijaid ning autoreid esindavate organisatsioonidega.

(4) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud tasu ei võeta salvestusseadmetelt ja tühjadelt (salvestuseta) audio- ja videosalvestuseks mõeldud vahenditelt:

- 1) mis on eksporditud;
- 2) mida kasutatakse professionaalseks salvestamiseks;
- 3) mida kasutatakse salvestiste tegemiseks nägemis- ja kuulmispuuetega inimestele;
- 4) mis on seadustega ettenähtud korras vabastatud tasust.

(5) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud tasu kogujaks määratud autoreid esindaval organisatsioonil on õigus saada tolli- ja statistikaorganitelt, tootja- ja impordiorganisatsioonidelt kõiki vajalikke andmeid tasu kogumiseks.

V peatükk ISIKUD, KELLELE KUULUB AUTORIÕIGUS

§ 28. Teose autor

(1) Autori isiklikud mittevaralised õigused ja varalised õigused kuuluvad algselt teose autorile, kui käesoleva seadusega autori varaliste õiguste osas ei ole ette nähtud teisiti.

(2) Teose autoriks on füüsiline isik või füüsilised isikud, kes on selle teose loonud.

(3) Juriidilisele isikule kuulub autoriõigus vaid käesoleva seadusega ettenähtud juhtudel.

§ 29. Autorsuse presumptsioon

(1) Isiku, kes avaldab teose oma nime all või oma üldtuntud pseudonüümi või autorimärgi all, autorsust presumpeeritakse (eeldatakse), kuni pole tõendatud vastupidist. Tõendamiskohustus lasub autorsuse vaidlustajal.

(2) Anonüümselt, pseudonüümi või autorimärgi all avalikustatud teose autoril on autoriõigus sellele teosele. Autorit esindab ja kaitseb tema õigusi teose tiitlipärane kasutaja. Selline esindamine toimub momendini, mil autor avab oma kodanikunime ja tõestab oma autorsuse.

(3) Autorit käesoleva paragrahvi 2. lõikes ettenähtud juhtudel esindanud isik säilitab tema poolt esindajaks olemise ajal omandatud õigused teose kasutamiseks, kui tema ja autori vahelise kokkuleppega ei ole ette nähtud teisiti.

§ 30. Ühine autorsus

(1) Autoriõigus teosele, mille on loonud kaks või enam isikut oma ühise loomingulise tegevusega, kuulub selle autoritele ühiselt.

(2) Ühise loomingulise tegevusega loodud teos võib moodustada ühe jagamatu terviku (ühisautorsus) või koosneda osadest, millest igaühel on samuti iseseisev tähendus (kaasautorsus). Teose osa loetakse iseseisvat tähendust omavaks, kui seda saab kasutada sõltumatult selle teose teistest osadest.

(3) Igale kaasautorile kuulub autoriõigus ka tema poolt loodud iseseisva tähendusega osale teoses ning ta võib kasutada seda teose osa iseseisvalt. Selline kasutamine ei tohi kahjustada teiste kaasautorite õigusi ega olla vastuolus teose kaasautorite poolt ühise kasutamise huvidega.

(4) Suhted ühiste autorite vahel autoriõiguse teostamisel, sealhulgas autoritasu jagamisel, määratakse kindlaks nende kokkuleppega. Sellise kokkuleppe puudumisel teostavad autoriõigust teosele kõik autorid ühiselt, autoritasu aga jagatakse nende vahel võrdsetes osades.

(5) Igaüks ühistest autoritest võib pöörduda kohtusse või võtta tarvitusele muid abinõusid ühiselt loodud teose kaitseks ning autoriõiguse rikkumise kõrvaldamiseks.

(6) Autorite konsulteerimine, administratiivse juhtimise funktsioonide täitmine, teose redigeerimine, graafikute, skeemide jms. joonestamine ja muu tehnilise abi osutamine autoritele ei ole aluseks ühise autorsuse tekkimisele.

(7) Töölepingu alusel oma otseste tööülesannete täitmise korras teose loomisel on autorikollektiivi moodustamisel vaja isiku eelnevat nõusolekut tema autorikollektiivi lülitamiseks. Autorikollektiivi töös osalemisest keeldumist mõjuvatel põhjustel ei loeta töödistsipliini rikkumiseks.

§ 31. Autoriõigus kollektiivsele teosele

(1) Kollektiivseks teoseks loetakse teost, mis koosneb erinevate autorite kaastöödest, mis on ühendatud ühtseks tervikuks füüsilise või juriidilise isiku poolt tema initsiatiivil ja juhtimisel ning mis antakse välja selle füüsilise või juriidilise isiku nime või nimetuse all (teatmeteosed, teaduslik kogumik, ajaleht, ajakiri ja teised perioodilised või jätkuväljaanded jms.).

(2) Autoriõigus kollektiivsele teosele kuulub isikule, kelle initsiatiivil ja juhtimisel selline teos loodi ja kelle nime või nimetuse all see välja anti, kui lepinguga pole ette nähtud teisiti.

(3) Kollektiivsesse teosesse võetud teoste (kaastööde) autoritele kuulub autoriõigus oma teosele ning nad võivad oma teoseid kasutada iseseisvalt, kui lepinguga ei ole kindlaks määratud teisiti. Kaastööde autoreid ei loeta ühisteks autoriteks.

§ 32. Autoriõigus töölepingu alusel loodud teosele

(1) Töölepingu alusel oma otseste tööülesannete täitmise korras loodud teose autoril tekib autoriõigus sellele teosele, kuid autori varalised õigused teose kasutamiseks tööülesannetega ettenähtud eesmärgil ja piirides lähevad üle tööandjale, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

(2) Autor võib iseseisvalt kasutada oma otseste tööülesannete täitmise korras loodud teost tööülesannetega ettenähtud eesmärgil ainult tööandja eelneval nõusolekul, näidates ära tööandja nime või nimetuse. Sellisel juhul on autoril õigus saada autoritasu teose kasutamise eest.

(3) Autor võib iseseisvalt kasutada oma tööülesannete täitmise korras loodud teost eesmärgil, mis ei ole tema tööülesannetega ette nähtud, kui töölepingus ei ole ette nähtud teisiti. Sellisel teose kasutamisel tuleb ära näidata tööandja nimi või nimetus.

(4) Õigusaktides ettenähtud juhtudel makstakse tööülesannete täitmise korras loodud teose autorile lisaks töötasule (palgale) ka autoritasu teose kasutamise eest. Autoritasu maksmine võidakse ette näha ka tööandja ja autori vahelise kokkuleppega.

§ 33. Autoriõigus audiovisuaalsele teosele

(1) Audiovisuaalseks teoseks loetakse mis tahes teost, mis koosneb korrapäraselt seotud kujutistest koos neid saatvate helidega või ilma helideta, ja mis on ette nähtud näitamiseks vastavate tehniliste vahenditega (kinofilm, telefilm, videofilm jne.).

(2) Autoriõigus audiovisuaalsele teosele kuulub selle autorile või ühistele autoritele – režissöörile, stsenaariumi autorile, heliloojale, operaatorile ja kunstnikule, kuid autori varalised õigused lähevad üle teose produtsendile, kui lepinguga ei ole kindlaks määratud teisiti. Produtsendile ei lähe üle varalised õigused audiovisuaalses teoses kasutatud muusikateoste suhtes.

(3) Teose produtsendiks loetakse füüsilist või juriidilist isikut, kelle finantseerimisel ja juhtimisel on teos loodud.

(4) Selle isiku produtsendiks olemist, kelle nimi või nimetus on näidatud audiovisuaalses teoses, presumpeeritakse (eeldatakse), kuni pole tõendatud vastupidist. Tõendamiskohustus lasub produtsendiks olemise vaidlustajal.

(5) Režissöörile, stsenaariumi autorile ja heliloojale, aga samuti stsenaariumi plaani, dialoogi ja diktoriteksti autorile, kunstnikule, operaatorile, koreograafile, helioperaatorile ja teistele audiovisuaalse teose loomises osalenud isikutele kuulub autoriõigus oma teosele, mis moodustab iseseisva tähendusega osa audiovisuaalses teoses ja mida saab kasutada sõltumatult teosest kui tervikust. Sellise teose osas varaliste õiguste teostamine võib toimuda iseseisvalt, kui lepinguga pole ette nähtud teisiti, kuid tingimusel, et selline kasutamine ei kahjusta teose kui terviku kasutamise huvisid.

§ 34. Kogumiku koostaja autoriõigus

(1) Isikul, kes oma loomingu tegevuse tulemusena materjali valikul ja süstematiseerimisel on loonud kogumiku (kogumiku koostajal), tekib autoriõigus sellele kogumikule.

(2) Intellektuaalse tegevuse tulemusi, millele käesolevat seadust ei kohaldata (§ 5), võib kogumiku koostaja iseseisvalt süstematiseerida ja ümber töötada.

(3) Teoseid, mille osas autoriõiguse kehtivuse tähtaeg on möödunud, võib kogumiku koostaja iseseisvalt süstematiseerida ja ümber töötada, järgides käesoleva seaduse § 44 sätteid.

(4) Autoriõigusega kaitstavaid teoseid võib süstematiseerida ja lülitada kogumikku kas originaalis või ümbertöötatud kujul vaid teose autori või tema õigusjärglase nõusolekul, välja arvatud käesoleva seaduse IV peatükis ettenähtud juhud. Kogumiku koostaja on kohustatud järgima kogumikku võetud teose autori autoriõigust.

(5) Ühe isiku poolt kogumiku avaldamine ei piira teisi isikuid sama materjali kasutamisel iseseisva kogumiku loomiseks vastavalt käesoleva paragrahvi 1. ja 4. lõike sätetele.

(6) Ühe isiku poolt koostatud kogumiku ümbertöötamine teiste isikute poolt võib toimuda ainult algse kogumiku koostaja autoriõigust järgides.

§ 35. Autoriõigus tuletatud teosele

(1) Teise autori teosest tuletatud teose autoril tekib autoriõigus oma teosele.

(2) Tuletatud teose loomine, sealhulgas jutustava teose ümbertöötamine draamateoseks või stsenaariumiks, draamateose või stsenaariumi ümbertöötamine jutustavaks teoseks, draamateose ümbertöötamine stsenaariumiks ja stsenaariumi ümbertöötamine draamateoseks, võib toimuda ainult käesoleva seaduse VI peatükis ettenähtud korras ja algse teose looja autoriõigusi järgides.

(3) Isikul, kes on loonud teise autori teose (algse teose) alusel uue, loominguliselt iseseisva ja algsest teosest sõltumatu teose, tekib autoriõigus sellele teosele. Sellisel juhul tuleb ära näidata algse teose autori nimi, teose pealkiri (nimetus) ja allikas, kus teos on avaldatud.

(4) Käesoleva paragrahvi 1. lõike sätteid kohaldatakse ka teostele, mille autorid ei ole teada (rahvaloominguteosed, anonüümsed teosed jms.), teostele, mille autoriõigusega kaitsmise tähtaeg on möödunud, ja intellektuaalse tegevuse tulemustele, millele käesolevat seadust ei kohaldata (§ 5).

§ 36. Pärija õigused

(1) Autoriõiguse pärimine toimub vastavalt pärimisõiguse üldsätetele kas seaduse või testamendi järgi.

(2) Seadusjärgsele pärijale lähevad autoriõiguse kehtivuse tähtajaks üle käesoleva seaduse §-des 13–15 fikseeritud autori varalised õigused, kui testamendiga ei ole ette nähtud teisiti.

(3) Kui autor ei ole oma eluajal ette näinud teisiti, lähevad tema isiklikest mittevaralistest õigustest pärijale üle:

- 1) õigus lubada lisada autori teosele teiste autorite teoseid (illustratsioone, eessõnasid, järelsõnasid, kommentaare, selgitusi, uusi osasid jms.) (õigus teose lisadele);
- 2) õigus vaidlustada mis tahes moonutusi, muudatusi ja teisi ebatäpsusi teoses endas, tema pealkirjas (nimetuses) või autorinime tähistamises ning autorile või tema teosele antud hinnanguid, mis kahjustavad autori au ja väarikust (õigus autori au ja väarikuse kaitsele);
- 3) õigus avalikustada avaldamata teos (õigus teose avalikustamisele).

(4) Autoril on õigus samasuguses korras, millega määratakse testamendi täitja, nimetada isik, kellele ta paneb oma teose puutumatus ja autori au ja väarikuse kaitsmise pärast oma surma. See isik teostab oma volitusi eluaegselt.

§ 37. Pärijateks mitteolevate autori õigusjärglaste autoriõigus

Füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kes ei ole autori pärijateks, võivad autoriga sõlmitud lepingu alusel või käesolevas seaduses otseselt ettenähtud juhtudel üle minna vaid autori varalised õigused.

VI peatükk AUTORIÕIGUSE AJALINE KEHTIVUS

§ 38. Autoriõiguse kehtivuse tähtaeg

(1) Autoriõigus kehtib autori kogu eluaja jooksul ja 50 aastat pärast tema surma, välja arvatud käesoleva seaduse §-des 39–42 ettenähtud juhud.

(2) Autoriõigus teosele, mis on esmakordselt avalikustatud 50 aasta jooksul pärast autori surma, kehtib 50 aastat pärast selle teose õiguspärast avalikustamist.

§ 39. Autoriõiguse kehtivus ühise autorsuse korral

Autoriõigus teosele, mille on loonud kaks või enam isikut oma ühise loomingulise tegevusega (§ 30), kehtib teisi autoreid üleelanud ühise autori eluajal ja 50 aastat pärast tema surma.

§ 40. Autoriõiguse kehtivus anonüümselt või pseudonüümi all avalikustatud teosele

Autoriõigus teosele, mis on avalikustatud anonüümselt või pseudonüümi all, kehtib 50 aastat pärast selle teose õiguspärast avalikustamist. Kui selle tähtaja jooksul teose autor teeb üldsusele teatavaks oma kodanikunime või teose autorsuse seostamine teose loonud isikuga ei tekita enam kahtlusi, siis kohaldatakse §-de 38 ja 39 sätteid.

§ 41. Autoriõiguse kehtivus kollektiivsele teosele, audiovisuaalsele teosele ja fotograafiateosele

(1) Autoriõigus kollektiivsele teosele (§ 31), produtsendi autoriõigus audiovisuaalsele teosele (§ 33) ja autoriõigus fotograafiateosele (§ 4 lg. 3 p. 17) kehtib 50 aastat pärast selle teose õiguspärast avalikustamist.

(2) Kui käesoleva paragrahvi 1. lõikes fikseeritud teos ei ole avalikustatud 50 aasta jooksul pärast selle loomist, siis kehtib autoriõigus 50 aastat pärast teose loomist.

(3) Kui käesoleva paragrahvi 1. lõikes fikseeritud teos avaldatakse jätkuväljaandena, siis kehtib autoriõigus 50 aastat pärast iga osa õiguspärast avalikustamist.

(4) Kollektiivsesse teosesse ja audiovisuaalsesse teosesse võetud iseseisvat tähendust omavate teoste suhtes kehtib autoriõigus käesoleva seaduse § 38 1. lõikes sätestatud tähtaja jooksul.

§ 42. Autoriõiguse kehtivus tarbekunsteosele

Autoriõigus tarbekunsteosele kehtib 25 aastat pärast selle teose loomist.

§ 43. Autoriõiguse kehtivuse tähtaja kulgemise algus

Käesolevas peatükis ettenähtud tähtaja kulgemine algab autori surma-aastale järgneva aasta (§-d 38 lg. 1 ja 39) või teose õiguspärasele avalikustamisele või loomisele järgneva aasta (§ 38 lg. 2; §-d 40, 41 ja 42) 1. jaanuarist.

§ 44. Teose autorsuse, autori nime, autori au ja väärikuse ning teose pealkirja tähtajatu kaitse

(1) Isiku konkreetse teose autoriks olemist (teose autorsust), autori nime ning autori au ja väärikust kaitstakse tähtajatult.

(2) Autoriõiguse tähtaja lõppemisel ei ole lubatud teose pealkirja (nimetuse) kasutamine teise autori poolt samaliigilisel teosel, kui selline kasutamine võib kaasa tuua üldsust eksitava autorite samastamise.

§ 45. Teose kasutamine pärast autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemist

Teost, mille suhtes autoriõiguse kehtivuse tähtaeg on lõppenud, võivad vabalt kasutada kõik isikud, järgides käesoleva seaduse § 44 ning Eesti Vabariigi ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse seaduse sätteid.

VII peatükk TEOSE KASUTAMINE

1. Põhisätted

§ 46. Teose kasutamine teiste isikute poolt

(1) Teose kasutamist teiste isikute poolt ei lubata teisiti kui autori poolt oma varaliste õiguste üleandmise (loovutamise) korral või autori poolt antud loa (litsentsi) alusel, välja arvatud käesoleva seaduse IV peatükis ettenähtud juhud.

(2) Autori poolt oma varaliste õiguste üleandmine või luba teose kasutamiseks peab olema vormistatud kirjalikult, välja arvatud käesoleva seaduse § 49 2. lõikes ettenähtud juhud.

(3) Autori poolt oma varaliste õiguste üleandmine või loa andmine teose kasutamiseks võib olla piiratud konkreetsete õiguste osas, samuti teose kasutamise eesmärgi, tähtaja, kasutamise territooriumi, ulatuse, viiside ja vahendite osas.

§ 47. Luba (litsents) teose kasutamiseks

(1) Luba (litsents) teose kasutamiseks tähendab võimalust sooritada tegusid autori varaliste õiguste piirides.

(2) Loa andmisel võib autor endale jätta samasugused õigused, mille ta andis teisele isikule teose kasutamiseks, ning võimaluse anda samasugused õigused kolmandale isikule (lihtlitsents) või loobuda oma üleantud varaliste õiguste teostamisest lepinguga konkreetselt kindlaksmääratud ulatuses ja tingimustel (ainulitsents).

(3) Teose kasutamiseks loa saanud isik võib lubada kolmandal isikul teost kasutada (litsentsi loovutada) ainult autori eelneval nõusolekul (sublitsents).

2. Autorileping

§ 48. Autorilepingu mõiste

(1) Autorileping on autori või tema õigusjärglase ja teost kasutada sooviva isiku vaheline kokkulepe teose kasutamiseks, mille alusel autor või tema õigusjärglane annab teisele poolele oma varalised õigused või loa teose kasutamiseks lepingu tingimustega ettenähtud ulatuses ja korras.

(2) Autorilepingu võib sõlmida juba olemasoleva teose kasutamiseks või uue teose loomiseks ja kasutamiseks.

§ 49. Autorilepingu vorm

(1) Autorileping peab olema sõlmitud kirjalikus vormis.

(2) Kirjalik vorm ei ole kohustuslik lihtlitsentsi andmisel, sealhulgas lepingute suhtes teose avaldamise kohta perioodilises väljaandes või teatmeteoses, ning suuliste teoste ühekordse ülekandmise kohta raadios ja televisioonis.

§ 50. Tüüp-autorileping

(1) Autoreid esindavate organisatsioonide ja teoste kasutajaid ühendavate organisatsioonide kokkuleppel võidakse kinnitada tüüp-autorilepingud teoste kasutamise üksikute viiside kohta.

(2) Autorileping võib sisaldada tingimusi, mis ei ole käesoleva seadusega või tüüp-autorilepinguga ette nähtud. Autoriga sõlmitud lepingu tingimused, mis halvendavad autori olukorda, võrreldes käesolevas seaduses või tüüplepingus kindlaksmääratud olukorraga, on kehtetud ja asendatakse seaduse või tüüplepinguga kindlaksmääratud tingimustega.

§ 51. Autorilepingu sõlmimine

(1) Autorileping loetakse sõlmituks, kui autori või tema õigusjärglase ja teost kasutada sooviva isiku vahel on käesoleva seaduse §-s 49 ettenähtud vormis saavutatud kokkulepe kõigis lepingu olulistest tingimustes.

(2) Autorilepingu olulised tingimused, sõltuvalt teose liigist, on:

- 1) kasutamisele kuuluva teose täpne kirjeldus (žanr, maht, nimetus jne.);
- 2) teose kasutamise ulatus, eesmärk, viis ja vahendid;
- 3) teose kasutamise territoorium;
- 4) autorilepingu kehtivuse tähtaeg ja teose kasutamise algustähtaeg;
- 5) üleantavad õigused;
- 6) kasutusloa liik (lihtlitsents, ainulitsents) ning loa edasiloovutamise õiguse andmine (sublitsents);
- 7) teose kasutamise piiramine kolmandate isikute suhtes;
- 8) autoritasu suurus, selle väljamaksmise tähtaeg ja kord;
- 9) poolte vastutus lepingutingimuste mittetäitmise korral;
- 10) muud tingimused, mille suhtes üks pool nõuab kokkuleppe saavutamist.

(3) Autorilepingus võidakse ette näha leppetrahv, trahv või viivis lepingu mittetäitmise või mittenõuetekohase täitmise eest.

§ 52. Autorilepingu kehtivuse tähtaeg

Autorilepingu kehtivuse tähtaeg määratakse poolte kokkuleppel.

§ 53. Teose kasutamise algustähtaeg

(1) Autorilepingu järgi on teost kasutada sooviv isik kohustatud alustama teose kasutamist lepinguga kokkulepitud viisil ja tähtajal, välja arvatud käesoleva seaduse § 56 1. lõikes ettenähtud juhul.

(2) Teose kasutamise algustähtaeg ei tohi ületada kolme aastat, alates autori poolt teose kasutajale üleandmise momendist.

(3) Arvestades teose mahtu ja selle kasutamise iseloomu, võidakse tüüp-autorilepinguga ette näha lühemad piirtähtajad, kui on ette nähtud käesolevas paragrahvis.

§ 54. Teose kasutamise piiramine kolmandate isikute suhtes

Autorilepingu järgi varaliste õiguste üleandmise või ainulitsentsi andmise kohta ei ole autoril ega tema õigusjärglasel õigust teise poole kirjaliku nõusolekuta anda lepingus nimetatud teost või selle osa kolmandatele isikutele samal viisil kasutamiseks, nagu oli lepingus kokku lepitud, kui lepinguga ei ole ette nähtud teisiti.

§ 55. Autoritasu maksmine

(1) Autoritasu maksmine viis (protsent teose müügihinnast, konkreetselt kindlaksmääratud summa, protsent teose kasutamisel saadavast kasumist jne.), tasu suurus, selle väljamaksmise tähtaeg ja kord määratakse autorilepingus poolte kokkuleppel.

(2) Kui Eesti Vabariigi õigusaktidega on kehtestatud autoritasu alammäärad, ei tohi autorilepingus kokkulepitud tasumäärad olla nendest väiksemad.

§ 56. Autorileping uue teose loomiseks (tellimusleping)

(1) Autorilepingu järgi uue teose loomiseks kohustub autor looma teose lepinguga kindlaksmääratud tingimustel ja tähtajaks ning selle tellijale kokkulepitud viisil üle andma, tellija kohustub maksuma autorile tasu ning alustama teose kasutamist lepinguga kindlaksmääratud tähtajal, kui teose kasutamise osas ei ole kokku lepitud teisiti.

(2) Autor on kohustatud looma teose isiklikult, kui lepinguga ei ole ette nähtud teisiti. Teiste isikute kaasamine teose loomisele ja autorikollektiivi muutmine võivad toimuda vaid teose tellija eelneval nõusolekul, mis vormistatakse autorilepingu muudatusena.

(3) Teose tellija on kohustatud lepingus kindlaksmääratud tähtajaks teose läbi vaatama ja autorile kirjalikult teatama üleantud teose heakskiitmisest või tagasilükkamisest lepingus ettenähtud alustel või vajadusest teha teoses parandusi koos lepingu tingimustele vastavate paranduste sisu äranäitamisega. Kui autorile lepinguga kindlaksmääratud tähtajaks kirjalikku teadet ei saadetu, loetakse teos tellija poolt heakskiidetuks.

(4) Autorile lepingus ettenähtud autoritasu arvel makstava avansi suurus, väljamaksmise tähtajad ja kord määratakse kindlaks autorilepingus.

§ 57. Lepinguga teose kasutajale üleminevad õigused

(1) Omandiõigus teose käsikirjale, eskiisile, joonisele, magnetlindile, arvutidisketile jms. materiaalsele objektile, mille vahendusel teos reprodutseeritakse, läheb üle teose kasutajale ainult autorilepingus otseselt ettenähtud juhul.

(2) Kui autor võõrandab oma teose originaali või koopiat, siis ei tähenda see tema varaliste õiguste üleandmist või loa andmist teose kasutamiseks, kui lepinguga ei ole kindlaks määratud teisiti.

(3) Tellimuslepingu alusel loodud kujutava kunsti teos läheb üle tellija omandusse või valdusse, kui lepinguga ei ole kindlaks määratud teisiti.

(4) Käesoleva paragrahvi 2. ja 3. lõike alusel on teose omandajal õigus sellist teost üldsusele näidata (eksponeerida) autorile selle eest täiendavat tasu maksmata, kui lepinguga ei ole kindlaks määratud teisiti. Sellist õigust ei ole isikul, kes valdab teose originaali või selle koopiat rendilepingu, tasuta varakasutuse lepingu jms. alusel.

(5) Kui autorileping on sõlmitud kirjandus- või kunstiteose kasutamiseks audiovisuaalse teose loomiseks, kuulub sellise teose kasutajale õigus audiovisuaalset teost üldsusele näidata kinos, televisioonis, kaabelvõrgu kaudu või muude tehniliste vahenditega, dubleerida see teos teise keelde, varustada subtiitritega ning seda teost reprodutseerida ja levitada. Käesoleva lõike sätteid ei kohaldata muusikateoste suhtes.

§ 58. Autori või tema õigusjärglase vastutus autorilepingu rikkumise eest

(1) Autor või tema õigusjärglane on kohustatud autorilepingu järgi saadud autoritasu tagastama juhul, kui teose kasutaja lõpetas lepingu seetõttu, et:

- 1) autor või tema õigusjärglane ei andnud teost üle lepinguga kindlaksmääratud tähtajaks;
- 2) autori poolt lepingu täitmiseks loodud teos ei vasta lepingu tingimustele;
- 3) autor ei teinud kokkulepitud tähtajaks, korras ja ulatuses talle esitatud lepingust tulenevaid parandusi;
- 4) autor rikkus kohustust teha töö isiklikult;
- 5) autor või tema õigusjärglane rikkus käesoleva seaduse § 54 sätteid.

(2) Kui autor ei tagasta temale väljamakstud tasu vabatahtlikult, nõutakse see sisse kohtu korras.

(3) Kui teose kasutaja ei tõenda kohtus autori või tema õigusjärglase süüd lepingu täitmata jätmisel või mittenõuetekohasel täitmisel, jäetakse lepingu järgi saadud tasu autorile.

§ 59. Teose kasutaja vastutus autorilepingu rikkumise eest

(1) Kui teose kasutaja ei kasuta tema poolt heakskiidetud teost või ei alusta selle kasutamist autorilepinguga kindlaksmääratud tähtajal, on ta kohustatud autorile või tema õigusjärglasele välja maksuma lepingust kokkulepitud tasu täies ulatuses.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud juhtudel on autoril või tema õigusjärglasel õigus loobuda lepingust ja nõuda lepingu järgi üleantud teose või selle koopiade tagastamist.

(3) Teose kasutaja ei pea maksuma autorile või tema õigusjärglasele seda osa tasust, mis kuulunuks väljamaksmisele pärast teose kasutamise algust, kui ta tõendab, et ta ei saanud teost kasutada autorist või tema õigusjärglasest olenevate asjaolude tõttu.

§ 60. Kahju hüvitamine

(1) Autorilepingu mõlemal pooltel on õigus nõuda teiselt lepingupoolelt viimase süü tõttu lepingu täitmata jätmisel või mittenõuetekohasel täitmisel tekitatud kahju hüvitamist.

(2) Teise poole süü ja kahju suuruse tõendamise kohustus lasub kahju hüvitamise nõude esitanud poolel.

§ 61. Autori õigused organisatsiooni reorganiseerimisel ja likvideerimisel

(1) Kui teose tellijaks või kasutajaks olev organisatsioon reorganiseeritakse, siis läheb autori poolt üleantud varaline õigus või luba teose kasutamiseks üle organisatsiooni õigusjärglasele, kes vastutab autorilepingust tulenevate kohustuste täitmise eest.

(2) Organisatsiooni likvideerimisel või pankrotistumisel on autoril või tema õigusjärglasel õigus saada autoritasu organisatsioonile üleantud teose eest lepingust kokkulepitud tasu täies ulatuses.

VIII peatükk TEOSE ESITAJA, FONOGRAMMI TOOTJA NING RAADIO- JA TELEVISIOONIORGANISATSIOONI ÕIGUSED (AUTORIÕIGUSEGA KAASNEVAD ÕIGUSED)

§ 62. Autoriõigusega kaasnevate õiguste mõiste

(1) Teose esitajal, fonogrammi tootjal ning raadio- ja televisiooniorganisatsioonil on käesolevas peatükis ettenähtud õigused tema poolt loodud resultaatidele.

(2) Autoriõigusega kaasnevate õiguste teostamine ei piira autori või tema õigusjärglase autoriõiguse teostamist.

§ 63. Autoriõigusega kaasnevate õiguste kehtivus

(1) Käesoleva peatüki sätteid kehtivad teose esitaja suhtes juhul, kui:

1) teose esitajaks on Eesti Vabariigi kodanik või Eesti Vabariigis alaliselt elav isik;

2) teose esitus (lavastus) toimus Eesti Vabariigi territooriumil või

3) teose esitus (lavastus) on salvestatud fonogrammile, mida kaitstakse vastavalt käesoleva paragrahvi 2. lõikele, või

4) teose esitus (lavastus), mis pole salvestatud fonogrammile, on võetud raadio- või telesaatesse, mida kaitstakse vastavalt käesoleva paragrahvi 3. lõikele.

(2) Käesoleva peatüki sätteid kehtivad fonogrammi tootja suhtes juhul, kui:

1) fonogrammi tootja on Eesti Vabariigi kodanik, Eesti Vabariigis alaliselt elav isik või Eesti Vabariigis asuv juriidiline isik või

2) helide esmakordne fikseerimine fonogrammil toimus Eesti Vabariigi territooriumil või

3) fonogramm avaldati esmakordselt Eesti Vabariigi territooriumil. Avaldamise all mõeldakse fonogrammi koopiade pakkumist üldsusele nõudlust rahuldavas koguses.

(3) Käesoleva peatüki sätteid kehtivad raadio- ja televisiooniorganisatsiooni suhtes juhul, kui:

1) selle organisatsiooni asukoht on Eesti Vabariigi territooriumil või

2) teos kantakse üle saatja kaudu, mis asub Eesti Vabariigi territooriumil.

(4) Käesoleva peatüki sätteid kohaldatakse välisriikide kodanike ja juriidiliste isikute suhtes vastavalt rahvusvahelistele lepingutele, millega Eesti Vabariik on ühinenud.

§ 64. Teose esitaja mõiste

Teose esitajaks käesoleva seaduse tähenduses loetakse näitlejat, lauljat, muusikut, tantsijat, muud isikut või kollektiivi, kes näitleb, laulab, deklameerib, mängib muusikariistal või muul viisil esitab kirjandus-, kunsti-

või rahvaloominguteoseid või juhendab teisi isikuid teoste esitamisel, aga samuti isikut, kes esitab estraadi-, tsirkuse-, nukuteatri- jms. numbreid.

§ 65. Teose esitaja õigused

Teose esitajal tekivad teose esituse (interpretatsiooni) suhtes isiklikud mittevaralised ja varalised õigused.

§ 66. Teose esitaja isiklikud mittevaralised õigused

Teose esitajale kuuluvad:

- 1) õigus esituse autorsusele;
- 2) õigus esitajanimele;
- 3) õigus esituse puutumatusel;
- 4) õigus esitaja au ja väärikuse kaitsele oma esituse suhtes.

§ 67. Teose esitaja varalised õigused

(1) Teose esitajale kuulub ainuõigus ise kasutada ja lubada kasutada teose esitust ning saada poolte vahel kokkulepitud tasu sellise kasutamise eest, välja arvatud käesoleva seadusega ja poolte kokkuleppega ettenähtud juhud.

(2) Vaid teose esitaja nõusolekul on lubatud:

- 1) seni fikseerimata esituse salvestamine heliplaadile, heli- ja videolindile, filmile jms. viisil;
- 2) esituse raadios või televisioonis ülekandmine, välja arvatud juhud, kui ülekanne tehakse esituse salvestiselt või toimub esituse taasülekanne, milleks on loa andnud raadio- ja televisiooniorganisatsioon, kes esituse esmakordselt üle kandis;
- 3) esituse ülekandmine üldsusele mis tahes tehnilise vahendi abil väljaspool paika, kus esitus toimub, välja arvatud juhud, kui selline ülekanne tehakse esituse salvestiselt, raadio või televisiooniülekanndelt;
- 4) esituse heli ja kujutise eraldi kasutamine juhul, kui need on salvestatud koos ja moodustavad ühtse terviku;
- 5) esituse salvestise reprodutseerimine juhul, kui esituse salvestis oli tehtud ilma esitaja loata või kui esitust on reprodutseeritud teistel eesmärkidel kui esitaja poolt lubatud või kui teos on reprodutseeritud teistel eesmärkidel, kui on ette nähtud käesoleva seaduse §-s 75.

(3) Teose esitaja võib volitada teisi isikuid, sealhulgas autoreid esindavaid organisatsioone, andma luba käesoleva paragrahvi 2. lõikes ettenähtud tegude sooritamiseks.

(4) Teoste esitajad võivad ühiselt teostada oma õigusi autoreid esindavate organisatsioonide vahendusel.

(5) Oma otseste tööülesannete täitmise korras teoste esitamisel määratakse tööandja ja teose esitaja õigused poolte kokkuleppega.

§ 68. Luba esituse kasutamiseks

(1) Esitaja nõusolek esituse kasutamiseks peab olema antud kirjalikult või vormistatud lepinguga.

(2) Kollektiivi poolt esitatud teose kasutamiseks peab olema kõigi selle kollektiivi liikmete nõusolek. Kollektiivi nimel võib anda loa ansambli juht, dirigent, koorijuht, lavastaja või muu isik, kes on selleks kollektiivi poolt volitatud.

(3) Kui lepinguga ei ole ette nähtud teisiti, siis

- 1) luba teose esituse raadio või televisiooni kaudu ülekandmiseks ei anna raadio- ja televisiooniorganisatsioonile õigust esituse salvestamiseks ega teistele organisatsioonidele loa andmiseks teost üle kanda;
- 2) luba teose esituse raadio või televisiooni kaudu ülekandmiseks ja esituse fikseerimiseks ei anna raadio- ja televisiooniorganisatsioonile õigust salvestise reprodutseerimiseks;
- 3) luba teose esituse salvestamiseks ja salvestise reprodutseerimiseks ei anna õigust selle salvestise või tema koopia raadio või televisiooni kaudu ülekandmiseks.

§ 69. Fonogrammi tootja mõiste

Fonogrammi (helisalvestise) tootja käesoleva seaduse tähenduses on füüsiline või juriidiline isik, kes esimesena õiguspäraselt salvestas teose esitamisest lähtuva heli või loodusliku heli.

§ 70. Fonogrammi tootja õigused

(1) Vaid fonogrammi tootja nõusolekul on lubatud:

- 1) reprodutseerida tema fonogrammi;
- 2) importida tema fonogrammi koopiaid;
- 3) rentida või muul viisil kasutada anda fonogrammi koopiaid.

(2) Tasu suurus, selle maksmise viisid ja kord fonogrammi kasutamise eest määratakse kindlaks fonogrammi tootja ja kasutaja vahelise kokkuleppega.

§ 71. Fonogrammi kaitse tähis

Oma õiguste ja fonogrammide salvestatud esitajate õiguste tagamiseks on fonogrammi tootja kohustatud oma kaubanduslikul eesmärgil tehtud salvestisele või selle ümbrisele kandma sümboli P (täht P ringis), millele on lisatud fonogrammi esmakordse avaldamise aasta. Nimetatud tähisele lisatakse fonogrammi tootja nimi või nimetus ja salvestatud teoste peamised esitajad, kui need ei ole fonogrammil või selle ümbrisel otseselt fikseeritud.

§ 72. Tasu fonogrammi kasutamise eest

(1) Kui kaubanduslikul eesmärgil avaldatud fonogrammi või selle reproduktsiooni (ümbersalvestist) kasutatakse raadios või televisioonis või muude tehniliste vahendite kaudu üldsusele ülekandmiseks, siis on teose esitajal ja fonogrammi tootjal õigus saada fonogrammi kasutajalt ühekordset tasu sellise ülekandmise eest.

(2) Fonogrammi kasutaja maksab käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud tasu fonogrammi tootjale. Fonogrammi tootja maksab poole saadud tasust fonogrammide salvestatud teoste esitajatele, kui teoste esitajate ja fonogrammi tootja kokkuleppega ei ole ette nähtud teisiti.

(3) Fonogrammi tootjalt saadud tasu jagatakse fonogrammide salvestatud teoste esitajate vahel või kasutatakse ühiselt vastavalt esitajate kokkuleppele.

§ 73. Raadio- ja televisiooniorganisatsiooni õigused

(1) Vaid raadio- ja televisiooniorganisatsiooni nõusolekul on lubatud:

- 1) saate taasülekandmine;
- 2) saate salvestamine;
- 3) saate salvestise reprodutseerimine juhul, kui selline salvestis oli tehtud ilma tema nõusolekuta, või juhtudel, kui saadet reprodutseeriti teistel eesmärkidel, kui on ette nähtud käesoleva seaduse §-s 75.

(2) Tasu suurus, selle maksmise viisid ja kord saate salvestise kasutamise eest määratakse kindlaks raadio- ja televisiooniorganisatsiooni ning kasutaja vahelise kokkuleppega.

§ 74. Autoriõigusega kaasnevate õiguste tähtaeg

(1) Käesolevas peatükis ettenähtud õigused kehtivad 50 aastat:

- 1) teose esmakordsest esitamisest, juhul kui see pole salvestatud – teose esitaja suhtes;
- 2) teose esmakordsest avaldamisest – fonogrammi tootja suhtes ja esitaja suhtes, kelle esitus on sellel fonogrammil salvestatud;
- 3) saate esmakordsest eetrisseandmisest – raadio- ja televisiooniorganisatsiooni suhtes.

(2) Tähtaja kulgemine algab 1. jaanuarist, mis järgneb aastale, millal toimusid käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud teod.

(3) Käesolevas paragrahvis ettenähtud tähtajaks lähevad autoriõigusega kaasnevad varalised õigused üle pärimise teel.

(4) Teose esitaja autorsust, esitajanime ning esitaja au ja väarikust kaitstakse tähtajatult.

§ 75. Autoriõigusega kaasnevate õiguste piiramine

(1) Teose esitaja, fonogrammi tootja ja raadio- ja televisiooniorganisatsiooni loata ning tasu maksmiseta on lubatud teose esituse, fonogrammi, raadio- ja telesaate ning nende salvestiste kasutamine, sealhulgas reprodutseerimise teel:

- 1) oma isiklikeks vajadusteks, arvestades käesoleva seaduse §-de 26 ja 27 sätteid;
- 2) eranditult hariduslikel ja teaduslikel eesmärkidel;
- 3) lühikeste väljavõtetenähtena lülitamiseks päevasündmuste ülevaatesse;
- 4) lühikeste väljavõtetenähtena (tsitaatidena) informatsiooni andmise eesmärgil, järgides esituse, fonogrammi, raadio- ja telesaate kui terviku mõtte õige edasiandmise kohustust;
- 5) raadio- ja televisiooniorganisatsiooni poolt ajutise salvestise tegemiseks ja selle reprodutseerimiseks oma tehniliste vahenditega ja oma saadete tarbeks esitusest, saatest või fonogrammist, mida tal on õigus eestrisse anda. Selline salvestis ja selle reproduktsioon (koopiad) tuleb hävitada 60 päeva möödumisel selle tegemisest, välja arvatud üks koopia, mida võib säilitada arhiivieksamplarina;
- 6) muudel juhtudel, mil teoste autorite õigusi on piiratud käesoleva seaduse IV peatükis.

(2) Käesolevas paragrahvis ettenähtud vaba kasutamine on lubatud vaid tingimusel, et ei piirata põhjendamatult teose esitaja, fonogrammi tootja või raadio- ja televisiooniorganisatsiooni seaduslike huvisid ja selline kasutamine pole vastuolus nende resultaaside normaalse majandusliku kasutamiseega.

IX peatükk **ÕIGUSTE KOLLEKTIIVNE TEOSTAMINE**

§ 76. Autoreid, teoste esitajaid, fonogrammide tootjaid, raadio- ja televisiooniorganisatsioone ning teose kasutajaid esindavad organisatsioonid

- (1) Autoritel, teoste esitajatel, fonogrammide tootjatel, raadio- ja televisiooniorganisatsioonidel ja teoste kasutajatel on õigus Eesti Vabariigi õigusaktidega kehtestatud korras luua ühendusi oma autoriõiguste ja muude käesolevast seadusest tulenevate õiguste ühiseks teostamiseks ja kaitseks ning loominguliste ja majanduslike huvide tagamiseks. Nimetatud ühendused tegutsevad oma põhikirja alusel.
- (2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud funktsioonide täitmiseks võib Kultuuri- ja Haridusministeeriumi taotlusel luua ka riiklikke organisatsioone.

§ 77. Autoreid esindavad organisatsioonid

- (1) Autoreid esindavad organisatsioonid teostavad ja kaitsevad oma liikmete varalisi ja isiklikke mittevaralisi õigusi teoste kasutamisel ühingu põhikirjas ja liikmelepingus ettenähtud korras, sealhulgas:
 - 1) annavad nõusoleku teose kasutamiseks, sõlmides selleks kasutajaga vastava lepingu;
 - 2) kokkuleppe alusel teoste kasutajatega määravad autorile väljamakstava autoritasu (rendi) suuruse, väljamaksmise tähtaja ja korra, kui need pole kehtestatud Eesti Vabariigi seadustega;
 - 3) koguvad autoritasu (renti) ja käesoleva seadusega ning Eesti Vabariigi muude seadustega kehtestatud eraldisi ja hüviseid ning maksavad need välja autoritele;
 - 4) loovad ja kasutavad sihtfonde autorite loometingimuste parandamiseks ja sotsiaalseks kindlustamiseks, Eesti autorite teoste tutvustamiseks välismaal;
 - 5) arendavad igasugust muud tegevust autorite varaliste ja isiklike mittevaraliste õiguste kaitse alal vastavalt autoritelt saadud volitustele.
- (2) Autoreid esindavad organisatsioonid võivad vastava lepingu alusel teostada ja kaitsta ka ühenduste liikmeks mitteolevate autorite õigusi.
- (3) Autorite õiguste ning seaduslike huvide ilmse rikkumise juhtudel on autoreid esindavatel organisatsioonidel õigus kaitsta kõigi autorite huvisid ilma erilise volitusetä.
- (4) Autoreid esindavad organisatsioonid teostavad ja kaitsevad välismaiste autorite õigusi välisriikide autoreid esindavate vastavate organisatsioonidega sõlmitud kahepoolsete või mitmepoolsete kokkulepete alusel.
- (5) Autoreid esindavad organisatsioonid võivad vastava lepingu alusel kollektiivselt teostada ka teoste esitajate, fonogrammide tootjate ning raadio- ja televisiooniorganisatsioonide õigusi.
- (6) Autorite varalisi ja isiklikke mittevaralisi õigusi teoste kasutamisel võivad teostada ja kaitsta ka üksikisikud vastavate lepingute alusel.

§ 78. Garantiid autoreid esindavatesse organisatsioonidesse kuuluvatele autoritele

- (1) Autorile, aga samuti teose esitajale, fonogrammi tootjale ning raadio- ja televisiooniorganisatsioonile käesoleva seadusega tagatud õigusi ei tohi piirata õiguste kollektiivse teostamise tulemusena.
- (2) Autoriõiguste ebaseaduslike või põhjendamatute piirangute ärahoidmiseks:
 - 1) tuleb kõik otsused autoritasu suuruse, selle kogumise ja väljamaksmise viiside kohta, aga samuti kogutud autoritasu kasutamise kohta sotsiaalsetel, kultuurilistel, sihtfondide loomise jms. autorite ühishuvisid puudutaval eesmärkil vastu võtta kõigi organisatsiooni liikmeks olevate autorite osavõtul (üldkoosolekul) või nende poolt põhikirja järgi volitatud liikmete poolt (volinike koosolekul);
 - 2) tuleb kogutud autoritasu jaotada autorite vahel võimalikult proportsionaalselt, sõltuvalt teose tegelikust kasutamisest, arvestades sellest maha organisatsiooni liikmete poolt ühiselt otsustatud protsendi halduskulude katteks ja muudeks käesoleva paragrahvi 2. lõike punktis 1 ettenähtud eesmärkideks;
 - 3) peab autoritel olema võimalus saada regulaarset ja täielikku informatsiooni organisatsiooni kogu tegevuse ning oma teose kasutamise ja selle eest saada oleva tasu kohta;
 - 4) tuleb välisriikide autorite suhtes, keda organisatsioon esindab, kohaldada samu eeskirju, mis Eesti Vabariigi autorite suhtes;
 - 5) tuleb välisriikide autoreid esindavatele organisatsioonidele, kellega on sõlmitud kahepoolsete või mitmepoolsete kokkulepped, anda regulaarselt kogu vajalikku informatsiooni nende maade autorite õiguste teostamise kohta Eesti Vabariigis.
- (3) Teoste esitajatel, fonogrammide tootjatel ning raadio- ja televisiooniorganisatsioonidel, kes teostavad oma õigusi autoreid esindavate organisatsioonide vahendusel, on samasugused garantiid kui teoste autoritel.

X peatükk **ÕIGUSTE KAITSE JA VASTUTUS**

§ 79. Vastutus käesoleva seaduse rikkumise eest

Autori, teose esitaja, fonogrammi tootja ning raadio- ja televisiooniorganisatsiooni õiguste rikkumine toob kaasa Eesti Vabariigi õigusaktides ettenähtud kriminaal-, administratiiv- ja tsiviilvastutuse.

§ 80. Autori isiklike mittevaraliste ja varaliste õiguste kaitse

(1) Autori isiklike mittevaraliste ja varaliste õiguste rikkumine on:

- 1) teose avaldamine ilma autori või tema õigusjärglase nõusolekuta;
- 2) teose avaldamine ühe või mitme ühise autori poolt ilma teiste ühiste autorite nõusolekuta;
- 3) teose kasutamine autori või tema õigusjärglase nõusolekuta (lepinguta), välja arvatud käesoleva seaduse §-des 17–25 ettenähtud juhud;
- 4) teose kasutamise tingimuste eiramine;
- 5) käesoleva seaduse §-s 27 ettenähtud tasu maksmata jätmine;
- 6) teose esituse, fonogrammi ning raadio- ja teleasaadete salvestamise, reprodutseerimise ja levitamise eeskirjade rikkumine;
- 7) audiovisuaalse teose, fonogrammi või arvutiprogrammi koopia ringlusse laskmine või kasutamine tulu saamise eesmärgil, teades, et tegemist on illegaalse koopiaga;
- 8) mis tahes tehniliste või programmiliste vahendite ringlusse laskmine või kasutamine tulu saamise eesmärgil, kui need võimaldavad või lihtsustavad arvutiprogrammi lubamatut reprodutseerimist ja kasutamist tõkestavate kaitsemehhanismide kõrvaldamist või vältimist;
- 9) autoriõigusaktide sätete muud rikkumised.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud õiguserikkumiste korral kaitstakse rikutud õigusi:

- 1) õiguse tunnustamise teel;
- 2) õigustrikkuva tegevuse lõpetamise teel või tegevuse tõkestamise teel, mis loob ohu õiguste rikkumiseks (teose, esituse salvestise või fonogrammi reprodutseerimise lõpetamine või selle levitamise lõpetamine jms.);
- 3) olukorra ennistamise teel, mis oli enne õiguserikkumist;
- 4) lepingu täitmisele sundimise või lepingu lõpetamise teel;
- 5) õiguserikkumise tagajärgede kõrvaldamise teel;
- 6) tekitatud moraalse kahju eest materiaalse hüvitise väljamõistmise teel;
- 7) õiguserikkuja poolt saadud tulude kannatanu kasuks väljanõudmise teel;
- 8) kahju hüvitamise teel;
- 9) õigusaktidega ettenähtud muude vahenditega.

§ 81. Ebaseaduslike koopiate hävitamine või muutmine

(1) Kui teos, teose esitus, fonogramm, raadio- või teleasaade on käesoleva seaduse sätteid rikkudes avalikustatud, salvestatud, reprodutseeritud, levitatud, imporditud, eksporditud, muudetud jne., siis võib isik, kelle õigusi on rikutud, nõuda selliste ebaseaduslike koopiate hävitamist, teose taastamist esialgsel kujul, koopiate muutmist spetsiifiliste tehniliste vahenditega või üleandmist temale.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõike sätteid ei kohaldata isikute suhtes, kes on heauskselt omandanud sellise teose koopia. Need isikud võivad sellist koopiat kasutada ainult isiklikeks vajadusteks.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. lõike sätteid ei kohaldata arhitektuuriteose suhtes, kuid asjaoludest sõltuvalt võib nõuda ehitise või rajatise taastamist esialgsel kujul.

(4) Arvestades käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud koopiate kunstilist ja majanduslikku väärtust või muid olulisi asjaolusid ja tingimusi, et ei rikuta autori või teose esitaja isiklike mittevaralisi õigusi, võib kohus lubada selliste teoste eesmärgipärasest kasutamist, mõistes välja õiglase materiaalse kompensatsiooni isikule, kelle õigusi rikuti.

(5) Kohus võib nõuda ebaseaduslike koopiate valmistamiseks kasutatud tehniliste vahendite hävitamist, üleandmist riigile, mõnele teisele organisatsioonile või autorile.

§ 82. Õigusi kaitsvad organid

(1) Autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste rikkumise korral võib vaidluse ühe või mõlema vaidleva poole avalduse alusel lahendada Kultuuri- ja Haridusministeeriumi autoriõiguse komisjon poolte lepitamise teel. Kokkuleppe mittesaavutamise korral või ühe poole poolt lepitustegevuse käigus saavutatud kokkuleppe täitmata jätmise korral lahendab vaidluse kohus.

(2) Teoste osas, mille autoriõiguse kehtivuse tähtaeg on lõppenud, kaitseb teose autorsust, autori nime ning autori au ja väärikust Kultuuri- ja Haridusministeerium (§ 44 lg. 1). Seda sätet kohaldatakse ka teoste esitajate suhtes (§ 74 lg. 4).

XI peatükk SEADUSE RAKENDAMINE

§ 83. Rakendamine

(1) Tunnistada kehtetuks ENSV Tsiviilkoodeksi IV osa 44. peatüki §-d 479–506 ja 45. peatüki §-d 507–520 (ENSV Ülemnõukogu Teataja 1964, nr. 25, art. 115).

(2) Vabariigi Valitsusel ning Kultuuri- ja Haridusministeeriumil on õigus anda määrusi käesoleva seaduse alusel ja täitmiseks.

Riigikogu aseesimees T. KELAM